

в. „Нова Струя“
Излиза всѣка
Сѫбота.
годишенъ абонаментъ 4 л.,
полугодишенъ 2 лева,
Единъ брой 10 ст.

НОВА СТРУЯ

ВѢСНИКЪ ЗА ПОЛИТИКА И ПРОСВѢЩЕНИЕ

Всичко, що се отнася до вѣстника, се изпраща на адресъ: Редакция на
в. „Нова Струя“ въ гр. Плѣвенъ.

ОБЯВЛЕНИЕ

Молимъ всички наши дописници и приятели да събиратъ свѣдения за всички кметски, попски и пр. грабежи и закононарушения, които иматъ обществено значение и ги испращатъ въ редакцията ни.

При това молимъ нашите дописници да ни испращатъ само добрѣ провѣрени и установени фактове.

Отъ Редакцията.

Върху училищната политика на нашата държава.

Въ миналия брой на в. «Нова Струя» ний обѣрнахме вниманието на читателите върху безгрижието на нашите правителства по изгъннение задължителността на основното образование и върху съзнателните законодателни приятствия, насочени срѣчу това образование. Ний нѣма да занимаваме сега читателите съ суроите мѣрки срѣчу растящото нахлуване на учениците въ срѣдните училища—тѣзи работи сѫ достатъчно популяризирани между интелигентните читатели за да нѣма нужда отъ повторянието имъ.

Сега искаме да поговоримъ по другъ въпросъ, въ свѣрска съ гордѣтѣ.

Върни на своята политика да изоставяте населението въ тѣмнина, нашите правителства не само, че сѫ противодействували по законодателенъ редъ за спиране на основното образование, но сѫ правили всичко възможно да убиятъ всѣка свободна инициатива за подигане умствения уровень на масите. Да се обяснимъ. Мнозина интелигентни българи, особено измежду учителите, като сѫ виждали слабите резултати отъ официалното просвѣщение между масите, като сѫ виждали, имено, колко много хора у настъ, въпрѣки дѣятелността на всички учебни заведения, оставатъ безграмотни и като сѫ виждали колко недостатъчни познания иматъ прѣминалите прѣзъ основните училища селени и граждани — много измежду тия младежи сѫ прѣлагали услугите да подпомогнатъ на това зло съ собствени усилия. Тѣ не сѫ искали отъ държавата туй, което тя бѣ длѣжна да даде. Тѣ не искаха държавата да отваря нови училища, да назначава нови учители, да увеличава бюджета си по народното просвѣщение. Желанието на младите училищни работници по села и градове не се простираха по-надалечъ отъ скромното искане — да имъ се прѣдостави свободата да замѣнятъ държавата при извѣчилищното образование. Тѣ желаяха да учатъ на свои трудове и бесплатно неграмотния селякъ, да усилятъ познанията на тоя, който е забравилъ почти всичко, добито въ училището и да се явятъ агенти на чистата наука между селския и градски народъ, отблѣснатъ по силата на много причини отъ срѣдните и специални училища. Тия младежи въ тѣзи си стрѣмления да се явятъ на помощъ на държавата, като че ли даже съвсѣмъ изоставяха на страна въпроса: дѣлжна ли е или не тая държава да изпълни своите обязанности къмъ народното образование. Тѣ виждаха само едно — владѣющето невѣжество върху цѣлия народъ, което хвѣрля сѣнка върху всичкия нашъ политически животъ; тѣ виждаха страданията на тоя народъ, доведени до едно болезнено състояние, като отдаваха част отъ обществените бѣдствия на това имено невѣжество. И тѣ чувствуваха съмѣктие но едни дѣлбоко любящи своето огечество души общата горесть и своята дѣлгъ да се впуснатъ между масите и да прѣнесатъ спокойствието си въ жертва на това голѣмо зло — невѣжеството. Най-голѣмата грѣшка на тия,

чисти отъ политиката, младежи е тѣхното заоблудение относително свойтѣ длѣжности и ония на дѣржавата. Горките! Тѣ искаха да направятъ туй, което става съ задружната работа на цѣлото законодателство, съ усилията на цѣлата правителствена машина, съ паричните средства на цѣла България. Тѣ искаха сами въ всѣки градъ, въ всѣко село и колиби, въ всѣка кѫща сиротска да пуснатъ лжъ отъ свѣтлината на науката безъ да виждатъ, че тая държава послѣдователно прѣсушава източниците на общото образование, че това прѣсушаване е прѣднамѣрено, че то се извѣрива за услуга на извѣстни политически тенденции въ управителните сфери. Тѣ искаха да просвѣщаватъ народа на своя глава, безъ да подозиратъ, че това грозно нѣщо, което се зове българска държава, убива на всѣка стѣжка учебните институти и то за да помогне съ това за тѣржеството на абсолютната монархия; тѣ искаха да просвѣщаватъ безъ да подозиратъ, че съ туй се обявяватъ противъ училищната политика на нашите държавни мѣжди. И за това свое незнание тѣ трѣбаше да изтѣрпятъ всички сецнини отъ една не добрѣ планирана обществена работа: пълното разочарование въ своите идеали и едно люто разсипване, — естественъ плодъ отъ прѣслѣдваніята на всички нашиенски правителства. Можеше ли да се мисли, наистина, че оная държава, която систематически прѣслѣдава училищните институти съ законодателни мѣрки, ще гледа снисходително къмъ работата на ония навивни младежи, които по собствена инициатива отиватъ да разрушаватъ плановете на реакционното законодателство? Можеше ли да се мисли, че една държава, която остава ежегодно вънъ на улицата 250—300 хиляди дѣца безъ образование, която затваря всѣка година по 20—30 училища и намалява персонала въ тѣхъ, която едно слѣдъ друго съкращава сумите опредѣлени за умствено подигание на обществото, — можеше ли да се мисли, че тая държава ще гледа спокойно на просвѣтителната дѣятелност на извѣнилищните обществени работници? Та не е ли очевидно, че послѣдната развалила онова, което държавата създава или по право обратното, не е ли вѣрно, че обществената работа на тия младежи, копиѣющи да видятъ България, пълна съ интелигентни избиратели, създава туй просвѣщение, което държавата унищожава? И не е ли очевидно, че такъвъ опасенъ врагъ, който незабѣлѣзано съсипва най-затленитѣ мечти на монархията и насилиничеството, трѣба да бѫде смазанъ, разсипанъ, унищоженъ? Нещастни младежи! Тѣ се спуснаха по села и градове, започнаха да отварятъ вечерни и недѣлни училища, да пишатъ завѣси и да играятъ прѣдставления, да дѣржатъ сказки, да поучаватъ народа. И българската държава, вѣрна на своята традицionalna uchiлищна политика, започна своите неприятелски дѣйствия. Не си ли спомняте ония диви врѣмена, за които не можемъ да си помислимъ безъ тѣха на сърдцето, когато съ стотини младежи биваха малтретирани по селата за тѣхната смѣлост или по-скоро наивност да служатъ на народа си?

Не разбираите това малтретиране въ грубата смисълъ на думата, разбираите го въ най-отвлечената му смисълъ, както щете го тѣлкувате, но то бѣше жестоко и въ най-меката си форма. Безконтролните уволнения, мотивирани съ измислени доводи, задъ които всѣкога се крие обществената работа на българския учителъ, това бѣше едно малтретиране по-лонго отъ което не може да се изнамѣри: властта хвѣрляше на улицата тия, които се бѣха осмѣявали да врѣдятъ на училищната политика, като ги оставяше на подигравките,

и присмивките на развалената тѣлпа, като ги принуждаваше по-срѣдъ зима въ студъ да се скитатъ пѣшкомъ и гладни отъ градъ на градъ да дирятъ прѣхрана. Върху жертвите на това жестоко отмѣщение тѣжеше прѣдъ обществото срамътъ на измислените мотиви, срамътъ на унищожението, което чувствува всѣки материално ощетенъ човѣкъ, и физическите страдания на гладътъ и безработицата. Тази християнска и човѣколюбива държава, която бѣ написала на знамето си равенство и свобода, за достижение и осъществяване планътъ на монархията, стѣжка всѣкакъвъ човѣкъ и хуманътъ, стѣжка всѣкакъвъ законъ и правда и отнимаше съ една рѣдка жестокостъ правото на обществения човѣкъ да живѣе и работи. На горѣщата обичъ на свойтѣ най-млади членове, тя отговори съ умраза и ядъ; братската рѣка, която се простираше за солидарни работи, тя посѣгна да я ухапе. Има ли по-голѣмъ позоръ отъ тоя въ свѣтъ? Можете ли да си представите, каква черна неблагодарностъ се крие въ тая безнравствена политика къмъ тия, що прѣнасятъ своето спокойствие, своите младини и своето здраве за да помогнатъ на официалното просвѣщение тамъ, гдѣто безгрижието на правителствата го е направило недостатъно за масите? И знаете ли още какво? Всичките тия ориенталски отношения се проявяваха къмъ носителите на чистата наука, на обикновеното просвѣщение, близко до училищните програми и наредби.

А какво правеше държавата съ другите, които имаха по-голѣма дѣрзостъ отъ прѣврѣда да отричатъ сѫщността ѝ?

Почекайте до идущия брой.

C.

Петко Каравеловъ въ Пѣлвенъ.

Вчера, 29 Януарий, г-нъ Петко Каравеловъ, шефа на Демократическата Партия, дѣржа своята политическа рѣч въ салона на Д-во «Съгласие».

Не ще бѫде безинтересно, ако запознаемъ читателите и съ рѣчта на този държавенъ мѣжди. (sic!) Г-нъ Каравеловъ захвани своята рѣч съ работите по коалиционното министерство; расправи какъ това министерство се е съставило, кои партии сѫ го подѣржали и каква въ общи черти програма то си е начертала; расправи още какви икономии е направилъ и какви закони е създадъ, но забѣлѣза той, азъ не бѣхъ самичъкъ и не можехъ да работя тъй както азъ искахъ, прогресистъ ми прѣчеха. Обаче, той забравя да се запита: когато тѣзи прогресисти ми бѣркатъ, какво тѣрсе азъ между тѣхъ, защо да бѫда въ съюзъ съ тѣхъ?

За забѣлѣзване е това, че както прогресистите, тѣй сѫщо и Каравеловъ съ своя щабъ, се извиняватъ все съ коалицията.

Слѣдъ това г-нъ Каравеловъ каза нѣколко думи за бездѣялността на растуреното Народно Сѣнаторство. За причина на неговата недѣялност той намира вътре въ правилникъ на Сѣнаторството, който позволявалъ много говорение, но забравя да каже за всичките тѣзи фарсове, които правиша самото министерство и не позволявалъ на Сѣнаторството да работи.

И най-сетне, той захвани своята стара пѣсенъ: никакви реформи не можатъ да се направятъ, никакви съкращения на бюджета не можатъ да се направятъ, а дѣлгове имаме много, оставени отъ бивши правителства, пари никой ни не дава, само въ Франция може да се направи заемъ, но тѣй като сме батачки, то безъ гаранция не ни давали нищо.

Слѣдователно, за да направимъ заемъ,

тръбва да заложим нѣкотъ отъ нашите държавни доходи. Причината на днешното лошо положение е било до сегашното партизанско управление; всѣка една партия, като е поемала властта, е настанявала само свои хора на държавната трапеза и е испѣждала навѣнъ другитъ. Това е било причината за нашия озъренъ партизанъ и неправиленъ парламентаренъ животъ, защото всички депутати сѫ глеждали да настанатъ своите роднини и партизани на работа и при създаванието на едно учреждение тѣ само това сѫ имали въ прѣдъ видъ.

И тѣй, ако ний прѣстанемъ да гледаме на държавата тѣй и да видимъ партизанъ съмъ за служби, то всичко ще стане добре.

Намъ се струва, че Г-нъ Каравеловъ гле-да много повърхностно на въпроса. Прѣди всичко не е съзнанието и законите, които ще прѣмахнатъ това зло. Когато единъ селянинъ, единъ занаятчия или дребенъ търговецъ пропадне, то това твърдѣ естествено е, че той като не може да намѣри друга работа, става най-очаянъ партизанинъ и се обѣсва на държавния вратъ, отъ тамъ чака своя хлѣбъ.

Тѣй щото едно такова положение не може да се спаси съ прости закони, а съ даване работа на тѣзи припаднали производителни, съ една дума подигание економическото състояние на народа или по-право националното производство. Това послѣдното за Г-нъ Каравеловъ даже не съществува, той се яви чисто и просто противъ него, той самъ каза, че подобренето на земедѣлието е празна работа. За Каравелова управлението и народния поминъкъ сѫ двѣ различни нѣща, той не може да намѣри свѣрската или зависимостта на първото отъ второто, което трѣбва да направи, като горѣцъ поклонникъ на англичанинъ. Ний просто не можемъ да разберемъ какво добро управление, па било то и непартизанско, ще бѫде това, което распърсква нальво и дѣсно народнитъ пари безъ да се попита отъ гдѣ идатъ тѣ, безъ да се покрика за подобренето и увеличението на народния поминъкъ. Изобщо до сега всичкитъ наши държавници много малко сѫ се грижали за народното стопанство, тѣ всѣ сѫ говорили за управлението, но отъ управлението за своя лична партизанска полза, понататъкъ не сѫ отивали.

Нѣка нашите държавници, па и всѣки гражданинъ, съзнаятъ единъ путь за винаги, че додгдѣ тѣ не намѣратъ една здрава и прогресивна економическа политика и финансова система, до тогава нашето управление ще бѫде котерейно-партизанско и до тогава всички водители на партии и самитъ партии ще си разбиватъ главата въ гроздата бѣлгар. дѣйствителност и ще ставатъ жертва на княза. А всѣкакви други дрѣнканици за добро управление сѫ празни думи и съ тѣхъ може да се задоволява единъ политически акробатъ, но не и единъ съзнателенъ общественъ дѣенъ и гражданинъ.

Най-насетнѣ той защити и договоритъ; като, че тѣ сѫ едно необходимо зло, което трѣбва да се прѣглѣтне отъ бѣлгарина, но той

самъ не гарантира дали ще гласува или не догооритъ въ бѫдащето Народно Събрание. Тогава, нита се: защо той вине и толкова много настонява за първигъ договори, защо той самъ подържа монопола и го признава за необходимо зло, а не знае дали ще гласува или не за него?

Заключението, което може да си направи слушателя, отъ рѣчта на Г-нъ Каравелова, може да се сведе тѣй: това което азъ виквамъ е добро, подържайте ме! И това, което азъ искашъ ще го направа, ама само вий стойте настраана и ми не бѣркайте на работата. Както виждате чисто по демократически и Демократическата Партия може да се гордѣ съ своя набѣденъ шефъ!

Постижима ли е съюзната цѣль безъ политика.

(Продължение отъ брой 12.)

Сега да минемъ на материалното обезпечение втората точка отъ съюзната цѣль. Да се мисли, че авторитетъ на устава сѫ вѣрвали, какво то е постижимо, чѣрвъ накопление нѣколко десетки хиляди лева, па нека и стотини да сѫ—е неоснователно. Пакъ и Вий, читателю, не вѣрвайте на такива басни, защото, ако по пътя на членските вносове, можеше да се вѣзвѣрне всѣкому това, което е далъ на обществото и по такъ начинъ би гарантирали правилното удовлетворение на всичкитъ сѫ тѣлесни и душевни нужди—сѫщурно не щѣше да има до сега ни социаленъ вѣнъ, ни борба работническа съ капитала. Всѣкиму е понятно, че нуждата, сѫраведливо да бѫде възнателенъ учителя, е сѫщо тѣй необходимост, както и свободата. Всѣкъ изпитва тази необходимост. И, може би, нѣната острота и общността за учителите е причината да се забѣрката понятията за съюзното дѣло. Болшинството отъ съюзните членове и сега още мислятъ, че каквото и да стане, но съюза не трѣбва да се подхвѣрля на критика, защото, въ името на материалното обезпечение, той трѣбва да расте количествено и да прибере всички учители за да можело да се постигне това обезпечение. А въ сѫщностъ въпроса за материалната гаранция е въпросъ отъ такова сѫщестество, отъ каквото е онзи за нѣзависимостта му. Искане, като това, поставено за девизъ на една организация, е общо за всички и неговото постигане се опредѣля отъ сѫщите условия, които опредѣлятъ и материалното осигуряване на всички человѣчески индивидууми. Стремленията за да се реализиратъ подобни искания значатъ пакъ политика. Тия искания само по широкия путь на общ. реформи добиватъ смисълъ: Само по този путь ще да се измѣни тази управителна система, която е щедра за пушки и топове, която прѣска милиони за царски салтанати, а е стипца за най-необходимите нужди на народните учители. Щомъ е тѣй, тогава следва, че пътъ за това реализиране е онзи сѫщия путь на извоюването свободи и правата. Не може да се иска удовлетворението на една обща учителска нужда отъ място или отъ частни лица, които, макаръ че сѫ представители на управлението, не сѫ въ положение да разрѣшатъ въпроса, защото не сѫ тѣ цѣлокупната система на управлението, отъ която се обуславята, както нѣзависимостта, тѣй и материалното обезпечение на учителя и всичко друго по учебното дѣло въ страната.

По този въпросъ пиша въ в. «Съзнание», бр. 11 и 16 т. г., единъ отъ бившиятъ членове отъ упр. ком-тъ. Макаръ че се оплани да разтвори раната и да бѫде до край послѣдователъ, той изказа мисли твърдѣ вѣрни. Разсѫждайки за бѫдащата резервна армия въ учителското поприще, той казва:

«Тази борба (за мат. обезпечение) ще се продължава до тога, до като държавата и община,

чѣрвъ партитъ, които носятъ социални прогресъ, не гарантиратъ тая сигурностъ, това обезпечение на учителя. . . . », бр. 11. И въ 16 бр. продължава:

«Иска ли учителя наредъ съ цѣлите на своя професионална съюзъ да обезпечи, като трудящъ се, материалното си положение и да прѣмахне причините, които създаватъ тази необезпеченостъ, той трѣбва да се занимава съ политика, трѣбва да бѫде членъ на партия, защищава имено тѣзи интереси, която се опълчава противъ купуването на образуванието и възпитанието, която е противъ безработицата, която е просвѣщението на масите».

Цитирахъ тѣзи изводи на Е. М., защото тѣ сѫ типични и идатъ отъ хора, близкостоящи по възглядовете си върху съюза съ тѣзи, които дерижиратъ сега. Това сѫ мислици личности, които треператъ прѣдъ перспективата на своята логика, щомъ си спомнятъ, че сѫ членове на учителския съюзъ и че този съюзъ, споредъ тѣхъ трѣбва още много време да расте количествено. Тѣмъ се ще съюза да бѫде съ тази социално-политическа цѣль, но да рекрутира и най-враждебниятъ елементъ на тази цѣль.

Тѣй, видѣхме, че нѣзависимостта и материалистичното налагатъ политическата намѣса въ борбата. Третата точка — правилното и прогресивното развитие на учебното дѣло въ страната — макаръ и по-тѣсна, е тѣзи искане, което нѣма да отиде напредъ, до като не стане обектъ, дѣло на политиката. И сега учебното дѣло е грижа на политиката, но на оная политика, които се води отъ народните врагове.

При това условие, разбира се, че туй дѣло, вмѣсто «правилно и прогресивно» да се развива, то се руни твърдѣ старателно за да бѫде заличено нѣкога окончателно. Излишно повторение ще бѫде, ако вземемъ да изброяваме позора ще сѫ лепили всичките царедворски умници. Достатъчно е да си спомнимъ нѣкои факти отъ отношенията на училищните власти къмъ общото образование за да се убѣдимъ, че прѣдъ интересите на короната — тѣзи на учебното дѣло винаги се газятъ най-брутално. Бюджетътъ твърдѣ убѣдително говорятъ, кое дѣло се развива «правилно и прогресивно» — дали това, що е книжевното дѣло, или онова на народната просвѣта. Ний сме вече обрѣгнали и прѣварително знаемъ, какво ще ни даде кѣмъ — прогресъ или регресъ. Понеже учебното дѣло е въ тѣсно зависимост отъ общата политическа система на угодници, ний не чакамъ и не вѣрваме, че ще дадатъ доброволно «прогресивното». «Тѣ знайтъ много добрѣ, че науката — това е тѣхния врагъ». — Казва Г. Дюпра, членъ на соц. инст. въ Парижъ. — «Нравствената чувствителност и силната воля, при такива деспоти, не само сѫ излишъ разкошъ, но и съвѣтъ «неудобна» вѣщъ, която нарушава общия покой и прави опасенъ обладателя ѝ. Нѣзависимъ характеръ, възвишеностъ въ чувствата, най-послѣ естествената гордостъ, присъща на всѣка силна индивидуалностъ, — всичко това е несвойствено на населението въ деспотическите господарства. Всѣка теокрация се нуждае повече отъ слѣпо довѣрие, нежели отъ критика; всѣка тирания изиска повече подчинение, отколкото мѣжество». У насъ до сега е вѣрвѣло тѣй учебното дѣло, щото не можемъ се оплака, че нѣмамъ царь, хѣмъ биринжи царь и деспотически режими — куршумъ на селянитъ, джандари и затвори — за всичкитъ; непосилни данъци и военно положение за разтуха. Всичко това малко ли е? Кой сме при тѣзи прогресии да казва, че учебното дѣло е въ зависимост отъ цѣлокупната система на управлението? Нека мирияса народъ, да се укроти и омекне, да мине първомъ прѣзъ царските школи — казарми, та ще се нареди и учебното дѣло! Само полека! Тѣ! Нека наизнѣйтъ вѣрватъ въ тая християнска проповѣдъ — ний сме убѣдени, че и да стане нѣщо за напрѣдъка на учебното дѣло, то се ще бѫде акция на политиката. Нѣма другъ путь. Може нѣкои да си илюзиратъ нѣщо, като добри намѣрения и олаги желания, но то ще остане пакъ въображение, а съюза ще сънува, че ужъ работи за учебното дѣло, въ сѫщностъ — другитъ ще докаратъ водата за да си утоли жаждата и той.

И тѣй ако естеството на съюзните искания ни

та путька на «партията».

III.

Като въ резюме на говореното до тукъ, нека си отговоримъ на долните въпроси:

1) Сѫществува ли днесъ у насъ земедѣлческо движение?

2) Какъвъ характеръ има то; организирано ли е?

3) Земедѣлческата партия, чии интереси прѣставлява?

4) Какво трѣбва да бѫде отношението на народния учител спрѣмо земедѣлческата партия?

5) Какво се налага на народния учителъ?

Ето нашите отговори на току-що поставените питания:

1. Въ днешния капиталистически строй на държавата сѫществува земедѣлчески въпросъ като част отъ общия социаленъ въпросъ. Пропадналъ и пропадащъ земедѣлци дѣйствително негодуватъ отъ сегашниятъ на работите у насъ. Туй свое негодование тѣ чисто изразяватъ въ публични протести и бунтове. Значи земедѣлческо движение въ тази смыслъ както и то що го схващамъ и исказахъ дѣйствително сѫществува.

2. Оти казаното се разбира, че туй земедѣлческо движение си остава сѫщо тѣй неорганизирано, както и по-рано. Сѫществуващия днесъ земедѣлчески съюзъ т. е. «партия» почти го недовижда и не-досгъва.

3. Сегашната земедѣлческа партия не си е още

Учителя и земедѣлческата партия.

(Продължение отъ брой 12.)

II.

Туй е то днесъ бѣлгарската «земедѣлческа партия»! Както виждате, тя е толкова «земедѣлческа», колкото и народната партия на Стоилова е «народна», колкото и демократическата партия на Каравелова е «демократична». И тя както другитъ партии си има своя бюро, наредени дружби; има си партийни водители, които съ окръжни ѝ прѣдписватъ животъ; и тя взима участие въ изборите, — избира «земедѣлчески депутати», хора крупни богаташи и изпечени партизани вродѣ Блажовци и пр.; и тя гласува за увеличаване воени бюджети, нѣни хора сѫщо си вдигатъ гласа и за увеличаване поземленитъ налози. Сега за сега оня ентусиазъмъ отдолу, оная вѣра въ силата на съюза за по-добро блиско бѫдащце, оная подемъ на съѣзъкъ пробудения духъ на дребните и оголели земедѣлци не сѫществува, както що бѣше прѣди двѣ години. Отъ друга страна водителятъ изтриха изъ себе си и оная искра отъ идеенътъ, която отъ начало поне вѣншило се съзираше у тѣхъ. Тѣхното желание — единствено и най-главно сега за сега е — да напълнатъ народното събрание съ «свой хора» — братя земедѣлци». А що ще работятъ тамъ, какъ ще приложатъ ония слаби искания, що конгреситъ имъ наложиха, тѣ не искатъ и да знаятъ. А какви сѫ тѣи искания? Даватъ ли тѣи индивидуална боя на «зем-

едѣлческата партия»? — Само едно по-външно възiranе въ исканията на «партията» е достатъчно за да убеди всѣкого, че тѣзи искания сѫ отъ такова естество, щото подъ тѣхъ смело би се подпишали всѣкни прогресистъ или демократъ. Много отъ тѣхъ, както е напр. исканието по членските имоти, сѫ въ положение само да дразнятъ гъдела на простия изпадналъ ступанинъ, но никакъ не да дадатъ корененъ цѣрвъ на злото.

Отъ друга страна, както вече поменахме, отношенето на водителятъ на «земедѣлческата партия» спрѣмо членовете ѝ на партията и спрѣмо другитъ партии и т. н. вѣрви по отъпкання путь на подманичеството. Тѣй напр. вие ще се научите по околнъ путь (въ III кон. Кормановъ разясни това), че между водителя на «реформаторитъ» — Раче Петровъ имало нѣкъвъ тайки прѣговори, които не станаха до стояните на всички членове на «зем. партия», парламентарната земедѣлческа група ту дава съгласие да подърже кабинета на Каравелова, ту сниматъ отъ това съгласие.. и за всичко това «брата дребни и голи земедѣлци» хаберъ нѣматъ. Учителитъ социалисти, и не-социалисти, видѣха тази нова игра въ нация калънъ политически животъ и захванаха да изясняватъ народу кривия путь, въ който е влѣзла новата «партия», ала водителятъ не се церимониатъ и ние ги виждаме въ «партийния имъ вѣстникъ» да почватъ съ най-неприлични думи да ругаятъ всички народни учители, които не излѣзоха слѣни да тропатъ въ кална-

довеждатъ до убъждението, че съюза тръбва да работи чрезъ политиката за да постигне своите цели, ако туй естество на исканията ни подсъща, че въ сръдствата тръбва да се впише и политически пътъ, за да се извоюватъ не отдални, единични подобрения, а общи законоположения и реформи, които да гарантиратъ тъзи искания за всички учители, то обстоятелството пъкъ, че учителите също са част от народа, още повече усилва туй убъждение.

Да видимъ. Учителите, неуспоримо, също са част от народа. Тъхните искания теже не също специфично учителски искания, а съставенъ елементъ от общите нужди и интереси на същия този народъ. И политическата равноправност и материалната гаранция и прогресивното развитие на уч. дѣло също народни желания. И безъ да ги искатъ тъзи работи учителите, народа ще ги иска, кога—кога—ще се бори за тяхъ. И както е заблуждение да се мисли, че злото произтича отъ личните капризи или невъзможност на отдални лица, министри и пр., а не отъ общата корупция въ системата на управлението; твой също е заблуждение да се мисли, че учителските искания съществено постъпватъ отъ нѣкакви специфични злини, които заставатъ само учителството и слѣдователно само учителството, безъ обществено-политическа сила, която посъздава социалния прогресъ, но също и прогреса на уч. дѣло, ще може поправи злото. Личността, като отдална единица, спомага само за угольяването или намаляването на злото до толкова, до колкото нейното съзнателно участие се създава съ общияton на наредбата. Ний би били по-големи оптимисти за ролята на съюза въ нашия социално-политически животъ, ако работата не стоеше по друга-яче, освѣнъ, като дѣло на личната воля.

Щомъ пъкъ исканията на съюза също подчинени на общите народни искания, излиза, че безъ народа съюза само ще хлене, но нищо не може стори. Тази общност на интересите, съподчиненето частно-заявението отъ учителите подъ общите, оправдаватъ съюза, като напрѣдничава организация. Добрѣ, но на народа, неговата воля и желание се проявяватъ само чрезъ политиката легално и въ революционъ—насилиствено. Тогава какъ ще работятъ сдружението учителите за реализирането на исканията си? Ако е невъзможно, освѣнъ съ народа—то значи да се дѣйствува чисто и просто политически еднакво, въ единъ духъ на направление съ народа.

Отъ горното слѣдва, че ако съюза—сдружението учителите—желаятъ дѣйствително да прѣгърнатъ пътя на исканията, тръбва непрѣменно да се доближатъ до държавата, чрезъ политиката. Всъкъ друго сношение, отношение и разбиране на съюза с изврътане съюзното съзнание. Напустне ли се почватъ на искане общи законоположения и реформи чрезъ политиката, стъпва се на излѣгавата наклоненостъ—личните симпатии и антипатии, ходатайства за единици и пр. се възвеждатъ въ степень на съюзно дѣло и принципно дѣйствие. Почва се тогава агитацията за нѣкакви си благи и разумни съглашения и пр.—и нѣца противни по естество и дълбоко различни въ основата си. Който върши това — разпространява такова гледище на повърхностно и плитко съхване на сдружаването,—той подлага основите на съюзното дѣло. Такивато тълкувания и агитации също внесли онзи развратъ въ съюзното съзнание, отъ които се оплаква Секретаря на упр. ком.бр. 19 и 20 в. «Съзнание» т. г.

Въ заключение слѣдва: естество на съюзните искания; хората, прѣявляйки тъзи искания, като част отъ потиснатия народъ; мястото, институция, къмъ която също също съзочени тъзи искания за да бѫдатъ удовлетворени—всичко това налага неумолима нужда съюза да влезе въ политическите борби, да прѣгърне политиката, като срѣдство за дѣйствие въ полза на съюзните искания. Мислимъ, че идущия учителски конгресъ тръбва да се занима съ този въпросъ обективно.

При това все пакъ оставатъ до тогава да се изяснятъ слѣдните, тѣсно свързани съ настоящия, въпроси:

1) Каква принципиално политика тръбва да

изяснила ще иска и чии интереси прѣставлява. Запитайте водителите, тѣ ще ви отговорятъ, че защищаватъ интересите на всички земедѣлци безъ разлика на материално положение. Обаче, туй нѣщо е безъсмыслица, защото не могатъ въ едно и същото врѣме отъ една и същата партия да се защищаватъ най-противоположни интереси, каквито също опия на лихварите, сдиритѣ землевлаеѣлци и пр. спрѣмо онни на пропадналите чифции. Днесъ смело може да се каже земедѣлската партия е на пътъ да защищава партизански амбиции на свояте водители.

4. Въ такъвъ случай народния учителъ, па съ каквите ще политически убеждения и да е той, нѣма място и работа въ новата партия.

5. Обаче, неговото положение, като учителъ на народа, му налага да не стои съ скръстенъ ръцъ. Народниятъ учителъ, гдѣто и когато му прилагне, е длѣженъ да застане посрѣдътъ работния народъ, да му изясни процеса на политико-экономическото развитие на нашия общественъ животъ, да му посоче мястото на толковато много у настъ групи, които се явяватъ съе за народни спасители, да го подкрепи духомъ да го просвети. Работа трудна, ала симпатична по своята състини, прѣстои на българското народно учителство и не дълбоко вървамъ, че то ще съумѣе да съхване своето положение, за да отдае своята сила за подзатворна работа, която ще тласне крачка напрѣдъ прогреса на милата родина...

Кирсановъ.

поддръжа съюза и каква—ревизия на срѣдствата.
2) Рекрутата на съюзните членове.
3) Работата на др.-та.
4) Ролята на упр. ком.бр.
5) Назначенето на съюзния органъ и задачите на касата.
6) До кждѣ тръбва да се простира централизацията и децентрализацията въ съюза.

S. C. B.

По-вече отъ скандализирано.

Когато днешния президентъ м-ръ заявява прѣдъ прѣседателя на Пловдивското Учит. Д-во, че «той счита учителите въ редът на другите граждани съ права да се ползватъ отъ общите свободи на народа», когато покойниятъ министъ на Н-то Просвещение се исказва прѣдъ управ. к-тъ на съюза въ какъвъ смисъл тръбва да се разбира фаталното окръж. № 12680, въ това същото врѣме ние сме зрители на дѣла, извършени отъ министерските агенти, тъкмо противоположни на министерските декларации. Не е само сега случая, когато агентътъ на М-то на Н-то Просвещение също върши работи, отъ които, върваме и самата централна власт на М-то на Просвещението да е недоволна. Много отъ осаждателните постъпки на разни главни у-ли, директори и инспектори също вършили поради негодливостта на тъзи своего рода «началници» на у-та. Турнати за «началници» на у-та безъ да разбираятъ своето назначение, чужди на всѣкакви научни и педагогически познания, чувствайки своята некадърностъ, голѣма част главни у-ли, директори и инспектори, за да задържатъ своята мѣста, за да прикриятъ своята умствена босота се надирѣвратъ да угодничатъ на всѣка властуваща партия, да се показватъ прѣдъ централната власт ревностни исполнители на разпорежданията, та макаръ и своеобразно да ги тълкуватъ: не могатъ да вникнатъ въ духа на самите разпореждания на централната власт.

Четете, читатели:

М. Н. П.

Л'вовско Народно Училище
№ 10
22 Януари 1902 год.
Гр. Л'вовецъ.

До Госпожица

учителка М. Лопова

Тукъ.

Глав. у-ль: С. Гешевъ.

Подобно прѣднисване съ получили още двѣ учителки въ Л'вовецъ.

И тий на злокобното и фатално окръж. № 12680 първи ревностни приложители се показаха: главниятъ у-ль, Гешевъ, въ гр. Л'вовецъ и Търновски Окол. И-ръ Кокилевъ. Не считамъ за виновенъ окр. и-ръ, тий като той е сега вземенъ отъ архивата (старъ пенсионеръ) и едва ли е знаялъ, какво е подписвалъ, когато му е докладвалъ оклийския и ръ. За Бога, това ли се гони съ въпросното окръжно? Каква обществена дѣйност искатъ тъзи ревностни изпълнители отъ 3 учителки въ гр. Л'вовецъ прѣдъ коледните празници? Не е ли прѣстъпно и възмутително да задържатъ на гауптвахътъ у-ки въ Л'вовецъ 10—12 дена, когато родното имъ гѣсто е далечъ 4—5 км.—Търново? Още по възмугителна е постъпката на г. главниятъ, че и други учителки съ прѣкарали ваканцията вънъ отъ Л'вовецъ, обаче по особени съмпатии за тъхъ не е донесълъ. При това наказанието у-ки, когато съ заминали, съ му съобщили!

Какъ може да се охарактеризира тази своеобразна постъпка на Господинъ Главниятъ?

Г-нъ главниятъ и-ра Кокилевъ, като Християни хора, не ги ли е грѣхъ най-сетне да посъгатъ на горчивия учителски залъгъ, изкаранъ съ непосиленъ трудъ? Огъ учителската заплата ли тъзи господа искатъ да управятъ нашите баталии съмѣтки? Съ нестоението прѣдъ коледната ваканция на въпросните у-ки, питамъ азъ, г. г. главниятъ и Кокилевъ: въ

що е пострадало учебното дѣло? Страдатъ ли училищните интереси, та туй немилостиво се наказватъ едни учителки? Въ какво се състои тѣхното прѣстъпление?

«Нарушили окр. № 12680», ще mi отговорятъ. Азъ вървамъ, че въпросното окр. не е писано за такива случаи, а за съвършено други. Това мое твърдение, искамъ да вървамъ, че ще подкрепятъ и самите автори на окръжното.

Но г. Кокилевъ, види се, не иска да пада по-долу отъ своите прѣдшественици: Панчевци, Драгойковци и пр. пр. свѣтила угаснали изъ епохата на «чумата по израїля». Не мисли ли г. Кокилевъ, че утрѣ пакъ ще бѫде по между редоветъ на простосмъртните «даскали на дребно»? Не мисли ли той, че съсъщите камъни, които той хвърля върху главите на у-ли, утрѣ, може би, ще се чупи неговата глава? Въ добъръ путь сте тръгнали Кокилевъ! Прочее, продължавайте, но едно помните: нашето учителство много помни...

Считамъ за виновникъ най-много Кокилевъ, защото отъ единъ прѣкаралъ 20—23 години учителство, безъ никакво образование, катъвто е г. главниятъ у-ль Гешевъ, нищо друго не може се очаква, освѣнъ слѣпо повиновение. Наказанието у-ки съ дружествени членки и азъ като прѣдсѣдателъ на др-то, високо протестирамъ отъ името на д-то противъ това незправедливо наказание.

К. Чорбановъ.

Бѣлѣшка отъ редакцията. Имамъ писма и отъ други място изъ Търновско въ които се разправя все за такива глобования и мърмрия. Прѣдъ коледните празници г-нъ Кокилевъ е ходилъ по ханищата, по театритъ и др. място да лови «нарушителите» на горното окръжно. Въ Кесарово една учителка е глобена на 38 лева. Всичко това показва, че г-нъ Кокилевъ се е поставилъ твърдъ злъ къмъ учителите и кой знае, ако вървятъ тъй работите и за напредъ, какъ ще се изкара учебната година въ Търновско.

Нашия искренъ същътъ къмъ г-нъ Кокилевъ е да разбере добре положението си и да не дразни за дробулии учителите.

Прогресистътъ оскандалени.

(Писмо отъ Вратца).

На 20 того корифейтъ на прогресистите въ отсътствието на Окол. Началникъ, който е по агитация изъ селата, распоредили се чрезъ полицейските сражари да направятъ общо събрание въ с. Мездра отъ околните села. Цѣла недѣля сражарите обикаляли и свиквали населението, но отъ 20 сега въ Мездра се бѣха събрали едва 100 души кметове, помощници, писари и бѫдащи сражари. Въ туй врѣме когато Г-нъ Ст. Савовъ свѣршваше своята рѣч пристигна отъ своята агитационна обиколка социалиста Пл. Тодоровъ и като свѣрши Савовъ рѣчта си, Тодоровъ го запита какво е това събрание и може ли да говори. Савовъ му отговори, че е частно-партийно събрание. Тодоровъ му заяви, че едно събрание, което се свиква отъ полицията и което се държи на площа не може да е партийно, но, като благоразуменъ човѣкъ да не прѣдизвика неразборий, той се отегли и покани приятелите си, които настояваха и той да се искаше, да го послѣдватъ и да държатъ своето събрание на друго място.

На 50 метра отъ първий зборенъ пунктъ Тодоровъ се установи на едно високо място и захваша да говори за политическото и економическото положение на нашата страна. Тъкмо тогавъ когато захваша да излага исканията на социалистическата партия дохаждатъ едни долни и тѣмни личности и за голѣмъ срамъ, агитатори на прогресистите, захвашатъ да викатъ «долу социалистите» «народа не иска да ви слуша». Тодоровъ се обръна къмъ събравшите се и имъ каза: «Г-да, който желай да чуй словото на социалистите, нека остане да слуша, а който не—нека се отегли». Пияната шайка не се вразуми, а продължаваше да вдига скандалъ и се впусна къмъ Тодоровъ да го смъкнатъ отъ мястото, гдѣто стоеше. Въ туй врѣме се чуха викове: «да говори социалиста, долу шайките! само Стефанаки ли има право да говори и пр.» и се спуснаха да запазятъ Тодоровъ. Това прѣдизвика извѣстно сблъскване между шайките и нѣколко души земедѣлци, които взеха страната на Тодорова. За да не стане по-голѣмъ скандалъ, Тодоровъ напусна и това място и се обръна къмъ всички събравши се, които надминаха слушателите на Савовъ и имъ каза: «Г-да, прогресистътъ ограничава свободата на слого-въпрѣк основния нашъ законъ, нѣ който иска да чуй програмата на социалистите да дойде слѣдъ менъ». Тодоровъ тръгна напредъ и всички присъствищи слѣдъ него. Тодоровъ се спрѣ въ едно частно създание, въ кръчмата на К. Боденски и тъкмо когато захваша да говори, шайката пристигна и съсъщите диви викове, обидни думи и хвърляне на камаци произведоха силенъ смутъ и въ продължение на цѣлътъ часъ непозволиха на Тодорова да говори. Най-сетне Тодоровъ показва какъ прогресистътъ мислятъ съ тъзи си подготовкителни дѣйствия да направятъ изборите, слѣдъ като се отегли и си оти-

